

**Informacja na temat stanu przygotowań i zabezpieczeń
gminy Krapkowice w razie wystąpienia powodzi**

Krapkowice – 2025

Powódź, to słowo, które w zeszłym roku często pojawiało się na naszych ustach i niejednemu mieszkańcowi spędzało sen z powiek. Większość z nas już nie pamięta co to znaczy powódź. Rok 2010 jest odległy a 1997 już dawno zapomniany. Niestety woda znów dała o sobie znać. Kolejna data zostanie wyryta na pomniku wodowskazu przypominającym nam, że żywioł zawsze jest silniejszy. Rok 2024 wraz z poziomem 6,49 m (16.09.2024 r. godz. 6:00) zapamiętany zostanie znów na jakiś czas. Tym razem Osobłoga, jako rzeka górską, wyrządziła najwięcej zniszczeń. Najbardziej ucierpiały sołectwa Pietna, Steblów i Żywocice. W mieście Krapkowice z kolei Osobłoga zalała budynki przy ulicy Kozielskiej, Sądowej i Rodzinnej. Rzeka Odra okazała się łaskawa dla porównując lata 1997 lub 2010.

Jakie były przyczyny wystąpienia powodzi? Przede wszystkim nawalne opady deszczu po stronie czeskiej, które sprowadził niż Genueski nazwany Boris. Czym tak naprawdę jest niż Genueski? Jego nazwa pochodzi od regionu, w którym taki układ niskiego ciśnienia powstaje. To Zatoka Genueska, część Morza Śródziemnego – akwenu, który przez większą część roku charakteryzuje się wysokimi temperaturami. Taki układ powstaje na skutek oddziaływania chłodnych mas powietrza znad północnej Europy i północnego Atlantyku. W efekcie czego dobową sumę opadów deszczu przekracza sumę miesięczną przekraczając w wielu miejscach 100 mm (tj. 100 L na m²). Najwyższe w Polsce opady zanotowano 13 i 14 września na obszarze województw dolnośląskiego, opolskiego oraz śląskiego. 13 września najwyższe sumy opadów zanotowano na stacjach: Jarnołówek (woj. opolskie) – 161,5 mm, Szrenica (woj. dolnośląskie) – 135,5 mm, Pszczyna (woj. śląskie) – 107,0 mm. 14 września opady były jeszcze bardziej intensywne, a najwięcej deszczu w trakcie doby spadło na Śnieżniku (woj. dolnośląskie) – 218,8 mm, na stacji Ustroń-Równica-Wieś (woj. śląskie) – 216,0 mm, Jawiszowice (woj. małopolskie) – 148,6 mm, Głucholazy (woj. opolskie) – 124,3 mm, Łaziska (woj. mazowieckie) – 105,7 mm. 15 września opady stopniowo słabły.

Dobowe sumy opadów zmierzone na stacjach opadowych w okresie 12.09.2024 8:00 – 13.09.2024 08:00

Nazwa stacji	Rzeka	Dobowa suma opadu [mm]
Głucholazy	Biała Głuchowska	60,6
Jarnołówek	Złoty Potok	56,7

Dobowe sumy opadów zmierzone na stacjach opadowych w okresie 13.09.2024 8:00 – 14.09.2024 08:00

Nazwa stacji	Rzeka	Dobowa suma opadu [mm]
Jarnołówek	Złoty Potok	161,5
Głucholazy	Biała Głucholaska	141,0
Prudnik	Prudnik	125,8
Raławice Śląskie	Osobłoga	100,4

Obecnie nie istnieje skuteczna metoda zapobiegania powstawaniu powodzi, patrząc przez pryzmat przyczyn ich powstawania, jednakże można ograniczyć skutki przez nią wywołane. Podejmowanie działań mających na celu minimalizowaniu ryzyka powstawaniu powodzi oraz skutecznym ograniczaniu skutków jej działania należy przede wszystkim do kompetencji organów administracji państwowej, a precyzując powołanemu między innymi w tym celu do istnienia Państwowemu Gospodarstwu Wodnemu Wody Polskie zwane dalej Wodami Polskimi. Wody Polskie są państwową osobą prawną w skład której wchodzi następujące jednostki organizacyjne:

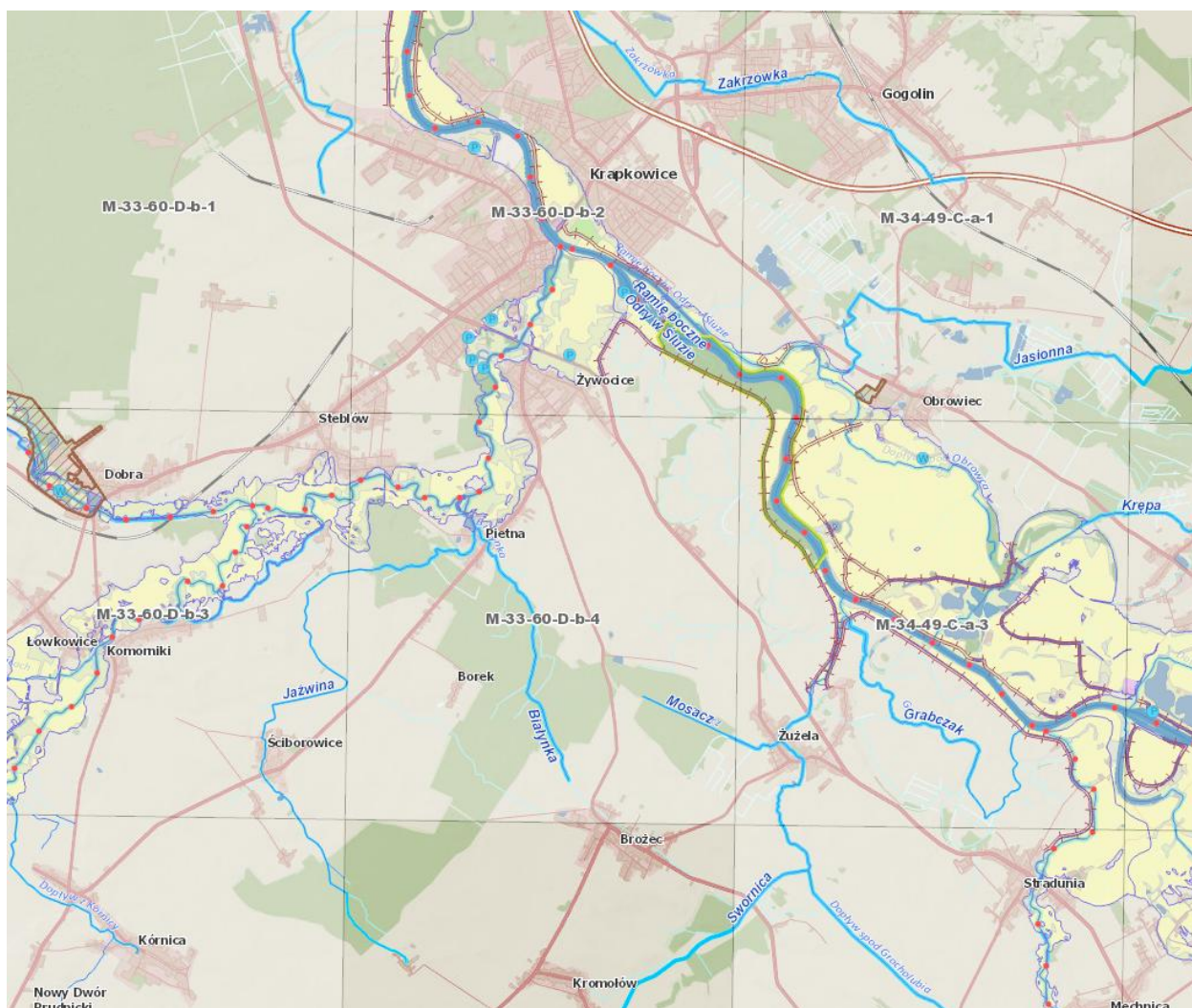
- Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej z siedzibą w Warszawie;
- Regionalne Zarządy Gospodarki Wodnej z siedzibami w Białymstoku, Bydgoszczy, Gdańsku, Gliwicach, Krakowie, Lublinie, Poznaniu, Rzeszowie, Szczecinie, Warszawie i Wrocławiu (a w szczególności RZGW w Gliwicach ul. H. Sienkiewicza 2; 44-100 Gliwice);
- 50 Zarządów Zlewni (a w szczególności Zarząd Zlewni w Opolu ul. Odrowążów 2, 45-089 Opole);
- 330 nadzorów wodnych (a w szczególności Nadzór Wodny w Krapkowicach ul. Drzymały 8, 47-300 Krapkowice, Nadzór Wodny w Opolu ul. Kochanowskiego 945-094 Opole, Nadzór Wodny w Prudniku, Ratusz ul. Rynek 1, 48-200 Prudnik).

Wody Polskie prowadzą działania z zakresu ochrony przed powodzią i suszą oraz ochrony jakości naszych zasobów wodnych, wykonują prawa właścicielskie w stosunku do wód publicznych, które są własnością Skarbu Państwa, naliczają i pobierają opłaty za usługi wodne, wydają decyzje administracyjne (zgody wodnoprawne). Podczas powodzi Wody Polskie

zarządzały zbiorniki przeciwpowodziowymi suchymi i retencyjnymi. Suche zbiorniki przeciwpowodziowe w zlewni Odry to Racibórz Dolny, Buków. Pojemność powodziowa zbiornika Racibórz Dolny na Odrze wynosi 185 mln m³. Jest obecnie największym obiektem hydrotechnicznym tego typu w Polsce. 14 września 2024 r. po przekroczeniu stanu alarmowego na wodowskazie Krzyżanowice obiekt został przygotowany do rozpoczęcia piętrzenia i przejęcia szczytu kulminacji fali powodziowej przechodzącej rzeką Odrą. W ciągu dwóch dni: 15 i 16 września zbiornik wykorzystał 80% swojej pojemności, gromadząc ok. 147 mln m³ wody. Zbiornik Buków, który rozpoczął pracę 14 września i w tym samym czasie wykorzystał swoją całkowitą pojemność, gromadząc ok. 57 mln m³ wody. Jako ciekawostka Wody Polskie informowały, że przed wystąpieniem powodzi zbiorniki kaskady na Nysie Kłodzkiej posiadały rezerwuuar o pojemności 177 mln m³, a więc porównywalną z pojemnością zbiornika przeciwpowodziowego Racibórz Dolny na Odrze. W sobotę 14 września, zbiorniki kaskady Nysy Kłodzkiej weszły w tryb powodziowy. Dopływy do zbiorników wynosiły ok 2030 m³/s a zrzut zredukowany został do w wysokości 1000 m³/s. Zbiorniki kaskady Nysy Kłodzkiej przechwyciły około 155 mln m³ wody, redukując falę wezbraniową. Wody Polskie dementują krążącą w mediach informację, że powódź w mieście Nysa nie nastąpiła od strony rzeki Nysa Kłodzka i zbiornika Nysa. Odpływ ze zbiornika Nysa nie przekroczył 1000 m³/s. Spływ wody rzeki Białej Głucholańskiej następował z miejscowości Przełęk i Białej Nyskiej przez pola wzdłuż prawej strony zapory bocznej zbiornika Nysa w kierunku miasta Nysa. Wody Polskie wykonując zrzut wód już od 14 września ze zbiorników kaskady Nysy Kłodzkiej w wysokości 1000 m³/s, doprowadziły do nienałożenia się na siebie fal kulminacyjnych na rzece Odrze do ujścia Nysy Kłodzkiej. Przyczyniło się to znacząco do ochrony miast takich jak Brzeg, Oława, Wrocław.

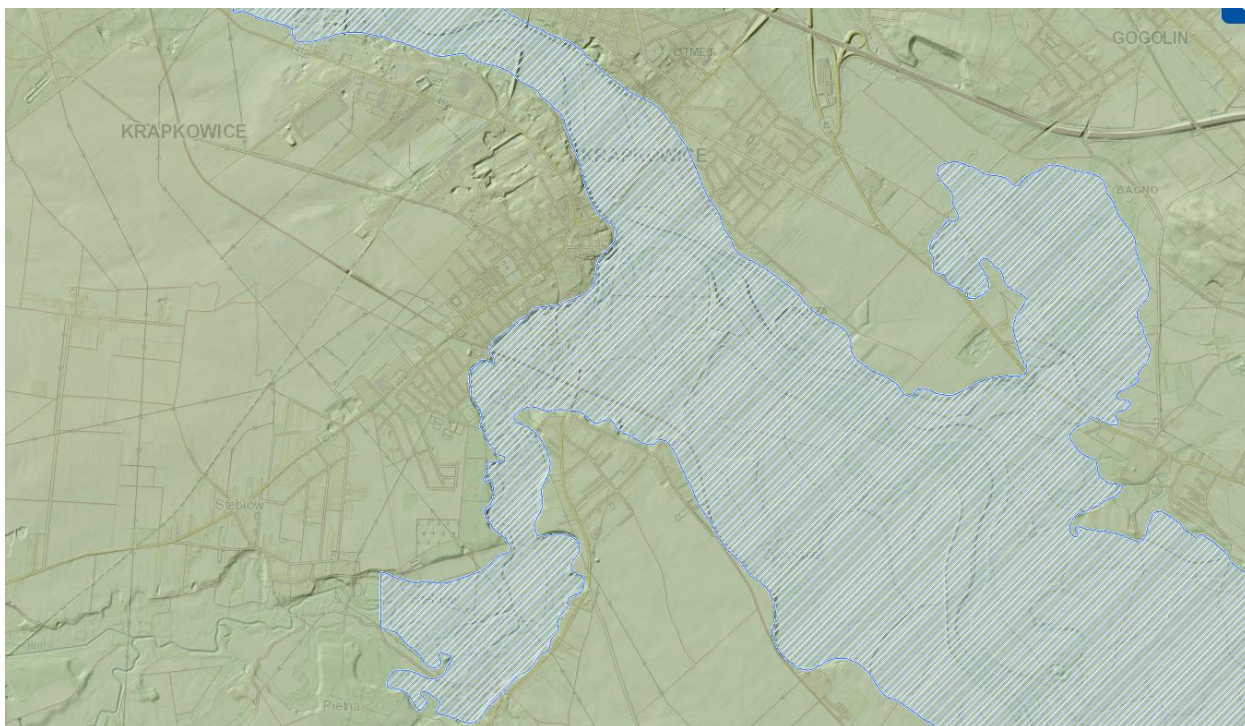
Dla większości rzek objętych powodzią we wrześniu 2024 r. Wody Polskie wyznaczyły obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi we wstępnej ocenie ryzyka powodziowego. Ponieważ mapy zostały dostosowane do prawdopodobieństwa wystąpienia powodzi na danym terenie wraz z jej wielkością. Powódź w 2024 r. określono jako przedział między częstotliwością wystąpienia raz na 100 lat a raz na 500 lat.

Poniżej widok terenów potencjalnie zalanych jako średnią częstotliwość wystąpienia powodzi dla częstotliwości raz na 100 lat.

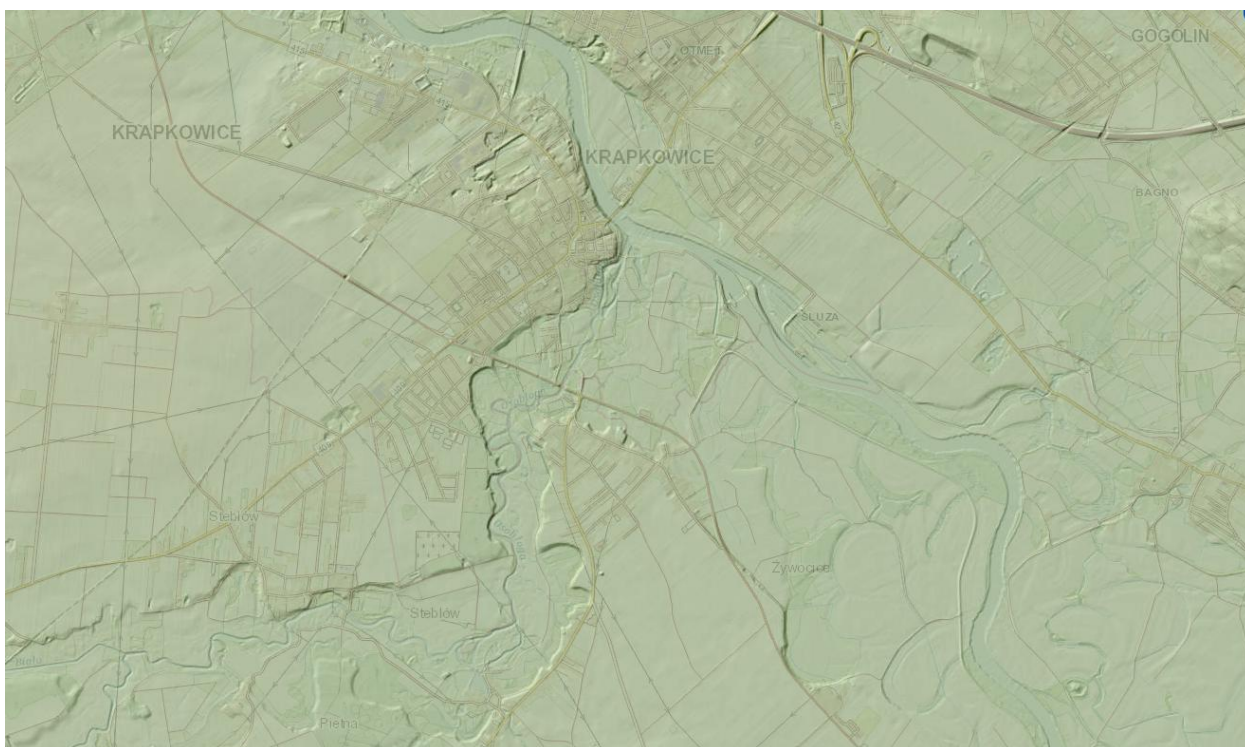
Źródło: <https://wody.isok.gov.pl>

Poniżej widok odwzorowania obszaru ujścia Osobłogi do Odry z wyznaczeniem terenu zalanego wraz z zaznaczeniem rzeźby terenu:

Źródło: <https://mapy.geoportal.gov.pl>

Oraz sama rzeźba terenu:

Źródło: <https://mapy.geoportal.gov.pl>

Powyższe obrazy jednoznacznie wskazują, że miasto Krapkowice a dokładnie prawy brzeg rzeki są każdorazowo narażone na podtopienia. Masa wody spływająca szeroką doliną rzeki Odry

napotyka na przewyższenie terenu przy ulicy Przybrzeżnej, które w naturalny sposób spiętrza falę powodziową. Bardzo wąski przesmyk przy ulicy ks. Koziółka powoduje cofnięcie się wód w stronę ujścia Osobłogi. Przedstawiony scenariusz rozegrał się w 1997 roku, gdy sołectwa Żywocice, Pietna i Steblów zostały zalane drugą falą powodziową, tak zwaną cofką z Odry. Powódź w 2024 roku, miała jednak inny przebieg. Zbiornik Racibórz Dolny wraz z polderem Buków nie dopuściły do powstania fali jaka miała miejsce w 1997 roku. Mimo, że zbiorniki te mają ogromną pojemność, ich możliwości gromadzenia wód są ograniczone. Istniało realne zagrożenie przelania się zbiornika Racibórz. Aby temu zapobiec planowano znacząco zwiększyć zrzuty wody. Prognozy jakie do nas spływały z 14 a 15 września były przerażające i porównywalne do powodzi z 2010 roku. W nocy 15 na 16 września dopływy do zbiornika Racibórz zmalały, ponieważ doszło do przerwania wałów jednej z rzek w Czechach. Zrzuty wody ze zbiornika natychmiast zmniejszono do poziomu bezpiecznego.

I. Działania podejmowane w czasie powodzi oraz po jej ustaniu.

Pierwsze posiedzenie Gminnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego (GZZK) zwołane w trybie zwyczajnym zarządził Burmistrz Krapkowic na dzień 11 września 2024 r. na którym zapoznano obecnych członków z prognozą pogody i ewentualnymi skutkami nadchodzącego niżu Genuńskiego, tj. możliwym zagrożeniem wystąpienia powodzi na rzekach Odra oraz Osobłoga. Bazowano na mapach radarów pogodowych Czech i Niemiec. Ustalono procedury postępowania oraz postawiono szczegółowe zadania na wypadek zaistniałego zagrożenia powodzią w szczególności:

- przygotowania i sprawdzenia sprzętu znajdującego się na wyposażeniu gminnych jednostek OSP,
- zwiększenia nadzoru oraz monitorowanie sytuacji pogodowej przez pracowników zarządzania kryzysowego, jak również sprawdzenie środków łączności znajdujących się na wyposażeniu pracowników zarządzania kryzysowego Wydziału Spraw Obywatelskich,
- dokonania przeglądów i analizy miejsc szczególnie zagrożonych oraz przekazanie niezbędnych informacji mieszkańcom znajdującym się na terenach zagrożonych,
- określono sposób zabezpieczenia, zgromadzenia i dostarczenia niezbędnych ilości piasku po przez spółkę WIK oraz ewentualna pomoc przy ewakuacji osób z zagrożonych terenów,
- zabezpieczenie niezbędnej ilości worków, plandek oraz sprzętu okopowego (łopat, szpadli) przez pracowników zarządzania kryzysowego Wydziału Spraw Obywatelskich,

- ustalono wraz z kierownikiem OPS sposób oraz miejsce ewakuacji osób z zagrożonych miejsc a także zabezpieczenie ich wyżywienia,
- wprowadzono dyżur telefoniczny pracowników zarządzania kryzysowego w trybie 24h,
- ustalono sposób przekazywania komunikatów i ostrzeżeń meteorologicznych mieszkańcom z terenu gminy Krapkowice,

11 września o godz. 18:00 zwołano zebranie przedstawicieli wszystkich jednostek OSP z terenu gminy Krapkowice. Na zebraniu przedstawiono prognozy pogody, skutki opadów oraz możliwość wystąpienia powodzi. Jednostkom OSP polecono uzupełnienie oraz zgromadzenie zapasów paliwa, dokonanie przeglądu sprzętu powodziowego (pompy, węże, wodery, itd.).

12 września rozdysponowano po jednostkach OSP worki na piasek wraz ze sprzętem do działań w czasie powodzi (łopaty, szpadle, wodery, gumowce).

13 września wyznaczono punkty wydawania worków na piasek dla mieszkańców, którzy w indywidualny sposób mogą zabezpieczyć swoje domostwa przez podtopieniami oraz dostarczono piasek do sołectw zagrożonych powodzią, jak również do miejsc pobierania piasku przez mieszkańców.

14 września o godz. 8:00 Burmistrz Krapkowic wprowadził dyżury telefoniczne GZZK działającego w systemie całodobowym. Nakazał dokonanie oceny i analizy pod kątem możliwości wystąpienia realnego zagrożenia oraz zebranie informacji w terenie z miejsc potencjalnie zagrożonych. Zweryfikowano sposób działania na wypadek konieczności udzielenia niezbędnej pomocy mieszkańcom gminy Krapkowice w razie wystąpienia zagrożeń związanych z podtopieniami i zalaniem domostw oraz terenów uprawnych. Wyznaczono dodatkowe miejsca wydawania worków na piasek oraz punktów pobierania piasku. Wprowadzono monitoring sytuacji pogodowej oraz hydrologicznej. Określono sposób współpracy z jednostką Powiatowej Straży Pożarnej, Komendą Powiatową Policji oraz jednostkami OSP z terenu Gminy Krapkowice, a także spółką WIK. Ustalono procedury składania meldunków do sztabu GZZK oraz PCZK zarówno drogą radiową, telefoniczną oraz pocztą elektroniczną.

Tego samego dnia strażacy OSP rozpoczęli budowę zapór przeciwpowodziowych z worków z piaskiem w sołectwach Pietna, Steblów i Żywocice.

Kolejne posiedzenie Gminnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego (GZZK) odbyło się w dniu 14 września o godz. 17:00. Burmistrz Krapkowic Andrzej Kasiura zapoznał obecnych członków z bieżącą sytuacją związaną zagrożeniem wystąpienia powodzi na rzekach Odra oraz Osobłoga. Ustalono aby w związku z sytuacją skierować niezwłocznie członków zarządzania kryzysowego do mieszkańców miast terenów zagrożonych powodzią, a także wyznaczyć sołtysów oraz przedstawicieli gminnych jednostek OSP do poinformowania każdego zagrożonego mieszkańca o możliwości wystąpienia powodzi, nakazując zabezpieczenie mienia, budynków a nawet przygotowania się do ewakuacji. Wyznaczono gminnego koordynatora – Sekretarza Miasta Małgorzatę Meisner, do koordynowania udzielanej pomocy ze strony podmiotów zewnętrznych oraz koordynacji pomocy ze strony wolontariuszy.

Starosta Krapkowicki zarządzeniem wydanym w dniu 14 września ogłosił pogotowie przeciwpowodziowe dla gminy Krapkowice obowiązujące od godz. 9:00 dnia 14.09.2024 r. Natomiast od godz. 15:00 dnia 14.09.2024 r. Starosta Krapkowic wprowadził zarządzeniem alarm przeciwpowodziowy dla gminy Krapkowice.

Ze względu na duży wzrost poziomu wody Osobłogi w nocy z 14 na 15 września doszło do pierwszych podtopień domostw w Steblowie przy ul. Wiejskiej.

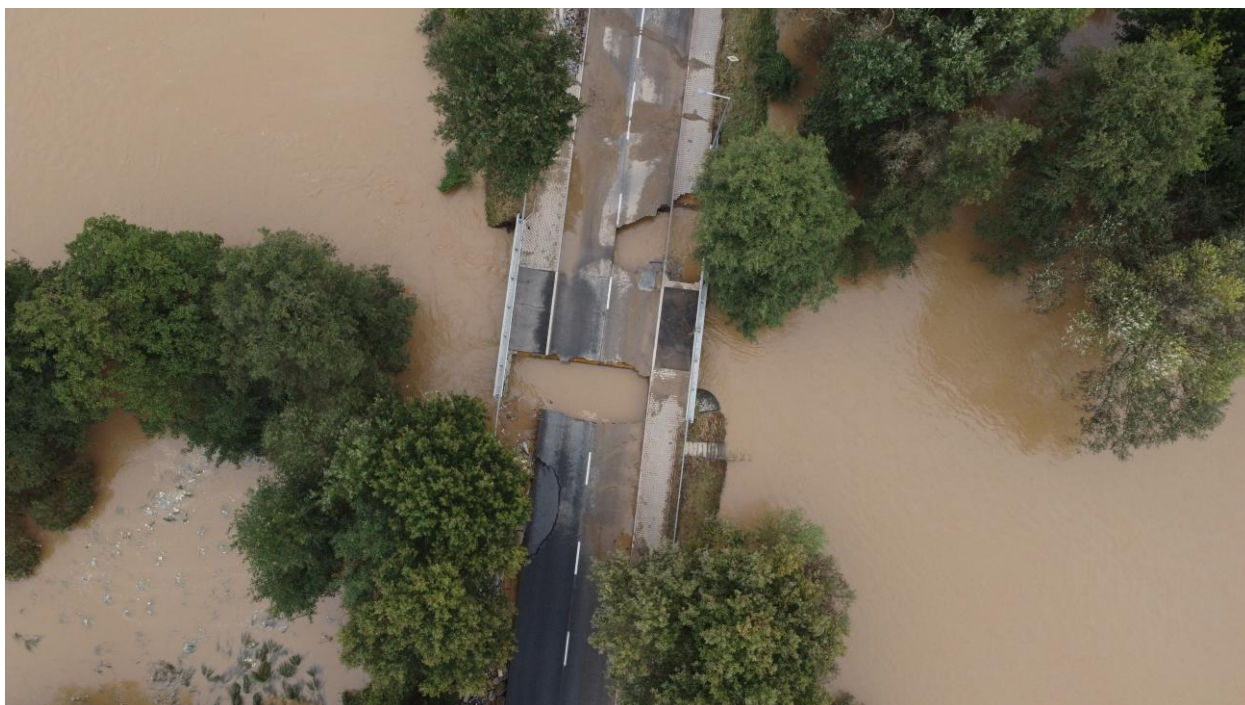

Podobnie sytuacja wygląda w Żywocicach przy ul. Krapkowickiej, gdzie woda zalała posesje wdzierając się do piwnicy. OSP Żywocice ułożyło zaporę z worków z piaskiem, próbując uratować pozostałe domy. W Żywocicach przy ul. Rzecznej woda zaczęła wlewać się na teren posesji. W Krapkowicach przy moście na rzece Osobłoga w rejonie Mariny doszło do zalania okolicznych pól z uprawami kukurydzy w kierunku miejscowości Żywocice tworząc duże jezioro. Marina praktycznie połączyła się z Osobłoga i Odrą. W okolicach mostu na Odrze

w Krapkowicach woda rozlała się w kierunku pl. Einchendorffa zalewając okoliczne łąki. Jest skutecznie powstrzymana przez wały przeciwpowodziowe.

W związku z wystąpieniem zagrożenia zalania miejscowości Pietna w dniu 15 września o godz. 6.30 został ogłoszony alarm do ewakuacji. Tylko jedna mieszkanka zdecydowała się na ewakuację udając się do rodziny w innej miejscowości. Pozostali mieszkańcy nie opuścili domów chcąc chronić swój dobytek. Mieszkańcy otrzymali wsparcie strażaków z jednostek OSP do zabezpieczenia najcenniejszych przedmiotów i wyposażenia przenosząc je na wyższe kondygnacje.

W Krapkowicach ul. Przybrzeżnej, na terenie całkowicie zalanym mieszkaniac również odmówił ewakuacji pozostając w swoich zabudowaniach. Pracownicy GZZK pozostawali z nim w kontakcie telefonicznym monitorując jego sytuację. Przez cały okres zagrożenia powodzią przedstawiciele GZZK regularnie kontrolowali miejsca szczególnie zagrożone oraz odwiedzali mieszkańców przekazując im istotne informacje, jak również zbierali niezbędne dane oraz dokumentowali bieżący rozwój sytuacji wykonując zdjęcia. Bezcenny okazał się zakupiony kilka lat temu dron. Za pomocą drona możliwa była bardzo szybka i precyzyjna weryfikacja sytuacji, dokumentowania zalanych terenów, weryfikacja stanu wałów czy uszkodzeń bez narażania ludzi na niebezpieczeństwo.

II. Siły i środki do walki z powodzią.

Wyróżnić należy dla pojęcia, lokalne podtopienia i powódź. Lokalne podtopienia, których poziom wody wynosi do ok. 0,5 m jest możliwy do opanowania poprzez budowę zapór przeciwpowodziowych z worków z piaskiem. Powódź natomiast jest to wielopoziomowe zalanie terenu na dużym obszarze. W takiej sytuacji uchronienie przed wodą wszystkich domostw jest wręcz niemożliwe. Wówczas walka z powodzią przekształca się w ewakuację mieszkańców, zwierząt gospodarczych, mienia. Dobrze jeśli mieszkańcy decydują się na ewakuację, gdy warunki do tego są bezpieczne. Gorzej jeśli odmawiają ewakuacji a sytuacja powodziowa staje się na tyle niebezpieczna, że zagraża życiu ratowników. Niestety w czasie tej powodzi na terenie powiatu krapkowickiego doszło do kilku niebezpiecznych sytuacji, gdy mieszkańcy odmówili ewakuacji mimo poleceń służb. Zdecydowali się na ewakuację, gdy poziom wody był już bardzo wysoki a nurt silniejszy niż silniki motorówek. Mieszkańcom, którzy postanowili pozostać w swoich zalanych domach, konieczne jest dostarczenie podstawowych artykułów spożywczych (woda, jedzenie). W tych działaniach idealnie spisały się łodzie aluminiowe płaskodenne, które zostały zaprojektowane do działań na terenach zurbanizowanych. Są one odporne na różnego rodzaju elementy ukryte w wodzie, które mogą przedziurawić ponton. Łodzie te są wyposażone w kółka do przemieszczania po lądzie.

Gmina Krapkowice dysponuje dwoma łodziami aluminiowymi płaskodennymi, stanowią one wyposażenie OSP Żywocie i OSP Żużela. Na zdjęciu przedstawiona jest łódź z OSP Żużela, użyczona do OSP Pietna. Powódź pokazała, że należy wyposażyć w tego typu łodzie jeszcze dwie jednostki: OSP Pietna i OSP Steblów. Łodzie będą przewidziane do działań nie tylko w sołectwach ale również do działań w mieście. W tym celu został złożony wniosek do Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (WFOŚiGW) o dotację na zakup dwóch łodzi aluminiowych płaskodennych oraz pomp elektrycznych do wypompowywania zalanych pomieszczeń. Niestety wniosek na zakup łodzi został odrzucony. Gmina Krapkowice uzyskała za to dotację na zakup pomp elektrycznych, które po zakupie były intensywnie wykorzystywane przez strażaków OSP.

Walka z powodzią to również pomoc samym powodzianom. W tym miejscu należą się ogromne podziękowania wszystkim darczyńcom, którzy ofiarowali dary dla powodzian (art. spożywcze hermetycznie zapakowane, art. chemii gospodarczej i wiele innych). Powstała konieczność zgromadzenia i dystrybuowania darów. W tym celu niezbędne okazały się zakupione przez gminę Krapkowice z dotacji WFOŚiGW dwie przyczepy towarowe przekazane do OSP Żywocice i OSP Dąbrówka Górna. Jednostka Żywocice i Dąbrówka Górna dysponują samochodami lekkimi przystosowanymi do ciągnięcia przyczep towarowych.

Siłą do walki z powodzią w głównej mierze pozostają strażacy jednostek OSP gminy Krapkowice w liczbie ok. 200 druhów. W tym celu niezbędne jest ponoszenie kosztów przeszkolenia, badania, umundurowania i wyposażenia strażaków. Bez nich działania w czasie powodzi byłyby wręcz niemożliwe. W czasie powodzi aktywny udział brali również członkowie Gminnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego, pracownicy spółki WIK, ośrodka pomocy społecznej oraz wolontariusze.

Powódź z 2024 roku zostanie w naszej pamięci na długie lata. Zniszczeń jakich dokonała nie da się naprawić w ciągu krótkiego okresu czasu. Z powodzią nie da się z nią walczyć, można jedynie lepiej się do niej przygotować. Sprzęt zakupiony przez gminę Krapkowice w okresie kilku lat zdał swój egzamin. Dlatego konieczne są dalsze planowane zakupy sprzętu i wyposażenia.

Opracował:

Franciszek Glombica Naczelnik Wydziału Spraw Obywatelskich UMiG w Krapkowicach